

Cosaint Sonraí don Treoirchomhairleoir

Bainistíocht Sonraí Chomhlíontach

Údar: Hugh Jones

Speisialtóir um Chosaint Sonraí

Sytorus Data Protection Consultancy

*Foilsithe ag an Lárionad Náisiúnta um Threoir san Oideachas (LNTO) mar alt don
Lámhleabhar Scoile um Threoir*

Clár

Achoimre	3
Eochairfhocail	3
Réamhrá.....	4
Reachtaíocht na hÉireann um Chosaint Sonraí.....	4
Freagracht as Comhlíonadh	4
Sainmhínithe	4
Na Rialacha um Chosaint Sonraí	6
Dualgais an Treoirchomhairleora féinfhostaithe.....	9
Ceartha an Ábhair Sonraí	10
Polasaithe um Bhainistiú Sonraí	10
Cumhachtaí an Choimisinéara Cosanta Sonraí.....	10
Aistriú Sonraí Pearsanta thar lear.....	11
Conclúid.....	11
Tuilleadh Eolais	12
Beathaisnéis – Hugh Jones	12
Aguisín I - Treoirlínte do Pholasaí um Chosaint Sonraí	13

Achoimre

Tá ról an Treoirchomhairleora ina ghné riachtanach de chomhairle ghairmiúil agus oibiachtúil a chur ar scoláirí agus cuardaitheoirí poist maidir lena láidreachtaí, a gcumais agus a n-inniúlachtaí.

Mar sin, cuimsíonn an ról próiseáil eolais atá pearsanta agus, go minic, an-rúnda maidir le daoine de gach aois. Sa chomhthéacs sin, ní mór do ghníomhaíochtaí an Treoirchomhairleoir reachtaíocht na hÉireann um Chosaint Sonraí a chomhlíonadh.

Tugann an t-alt seo léargas achomhair ar an reachtaíocht, agus socraíonn sé gníomhartha laethúla Threoirchomhairleoirí laistigh den chomhthéacs sin. Déanann an t-alt machnamh ar na sonraí atá in úsáid ag an Treoirchomhairleoir, na dúshláin ar leith atá le hobair le mionaoisigh, agus na difríochtaí idir iad siúd atá ag obair mar fhostaithe ag scoileanna nó coláistí, agus iad siúd atá ag feidhmiú mar ghairmeoirí féinfhostaithe.

Tríd is tríd, déanaimid iarracht moltaí pragmatacha a thabhairt ar an gcaoi le sonraí pearsanta a bhainistiú ar bhealach atá inrochtana agus ábhartha don Treoirchomhairleoir gairmiúil.

Eochairfhocail

Cosaint Sonraí, Achtanna um Chosaint Sonraí, Comhlíonadh, Rialaitheoir Sonraí, Próiseálaí Sonraí, Ábhar Sonraí, Coimisinéir Cosanta Sonraí, Forfheidhmiú, Sonraí Pearsanta Íogaire.

Réamhrá

Tá sé mar aidhm ag an gcáipéis seo léargas achomair a thabhairt ar reachtaíocht a hÉireann um Chosaint Sonraí, le tagairt ar leith do riachtanais phróiseála atá ag Treoirchomhairleoir scoilbhunaithe. Pléifidh an t-alt an dualgas atá ann cloí leis na hocht Riail um Chosaint Sonraí, na Cearta atá ag na hÁbhair Sonraí faoin reachtaíocht, agus na cumhachtaí forfheidhmithe atá ag Oifig an Choimisinéara Cosanta Sonraí.

Tá ábharthacht ar leith ag ról Treoirchomhairleora sa chomhthéacs seo – is mionaoisigh (daoine faoi 18) iad tromlach na ndaoine a bhfaigheann agus a bpróiseálann an Treoirchomhairleoir eolas ina leith, agus beidh cead tuismitheora de dhíth chun an ról seo a chomhlíonadh i gceart.

Reachtaíocht na hÉireann um Chosaint Sonraí

Tá dhá Acht i reachtaíocht na hÉireann a chlúdaíonn go sainiúil na dualgais, na cearta agus na struchtúir fhorfheidhmithe a bhaineann le cosaint sonraí pearsanta agus a n-úsáid do chúiseanna tráchtála agus riaracháin:

- An tAcht um Chosaint Sonraí 1988 (an Príomh-Acht) agus
- An tAcht um Chosaint Sonraí (Leasú) 2003.

Cosnaíonn an reachtaíocht sonraí pearsanta a choimeádtar go leictreonach (sonraí uathoibríthe) nó i bhfoirm páipéir (sonraí láimhe), a fhad i a choimeádtar iad i bhfoirm eagraithe, innéacsaithe (córas ábharthach comhdúcháin).

Freagracht as Comhlíonadh

Fanann an phríomhfhreagracht as comhlíonadh leis an Rialaitheoir Sonraí, sa chomhthéacs sin an scoil nó an coláiste, agus ansin leathnaítear í chuig Próiseálaithe Sonraí, i.e. aon eagraíocht tríú páirtí a sholáthraíonn seirbhísí gairmiúla don Rialaitheoir. Áiríonn an grúpa sin Treoirchomhairleoirí, eagraíochtaí tacaíochta TF, altraí scoile srl.

Sainmhínithe

Sonraí Pearsanta

Ciallaíonn sonraí pearsanta sonraí trínar féidir duine beo a aithint, bíodh sé sin go díreach (ainm agus seoladh srl) nó go hindíreach (uimhir aitheantais scoláire, uimhir phas, uimhir thagartha srl). Is féidir le sonraí pearsanta na nithe seo a leanas a áireamh: taifid riaracháin scoile, torthaí ar thrialacha inniúlachta agus síciméadracha, ábhar físe agus CCTV, nótaí treorach, eolas faoi teaghlach níos leithne, riachtanais speisialta, tagairtí tríú-páirtí, torthaí scrúduithe, grianghrafá srl.

Lán-aois

Níl aon aois íosta nó uasta ag a bhfuil an reachtaíocht seo i bhfeidhm. Níl de chritéar sainmhínithe ann ach go gcaithfidh na sonraí pearsanta a bheith ag baint le ‘duine beo’. [Baineann an critéar céanna leis an gcosaint a thugann an reachtaíocht um leabhal agus um chlúmhillleadh.] Baineann cosaint na reachtaíochta le daoine de gach

aois, lena n-áirítear leanaí, déagóirí agus aosaigh óga, a fhad agus a déantar a gcuid sonraí a phróiseáil laistigh de dhlínse Phoblacht na hÉireann.

Moladh: Nuair atá scoil ag próiseáil sonraí leanaí faoi aois (a thuigtear de ghnáth mar faoi bhun 18 mbliana d’aois), moltar tuismitheoirí nó caomhnóirí an linbh a chur ar an eolas faoi phróiseáil dá leithéid.

Nuair atá scoil nó Treoirchomhairleoir ag próiseáil sonraí scoláirí atá os cionn 18 mbliana d’aois, ba chóir caitheamh le scoláirí dá leithéid mar aosaigh agus ba chóir próiseáil a sonraí pearsanta a mhíniú leo go díreach.

Go minic beidh caidreamh ag Treoirchomhairleoir le heagraíochtaí trú páirtí ar son a scoláirí (m.sh. fostóirí ionchasacha, ollscoileanna, oibrithe sóisialta, srl.); ba chóir go mbeadh cead an scoláire agus cead tuismitheoirí nó chaomhnóirí an scoláire ag an Treoirchomhairleoir sula nochtófar aon sonraí pearsanta.

Sonraí Pearsanta Íogaire

Aithníonn na hAchtanna um Chosaint Sonraí go bhfuil sonraí áirithe a bhfuil contúirt ar leith ann go n-úsáidfí iad do leithcheal nó do chlaontacht, **agus** go bhfuil siad i dteideal céim bhreise cosanta a fháil – áiríonn sé seo sonraí ar shainiúlacht chiniúil nó eitneach dhuine aonair, a gcreidimh pholaitiúla, reiligiúnda nó idé-eolaíochta, a gclaonadh gnéis agus aon eolas faoi shláinte meabhrach nó fhisiciúil dhuine aonair, srl. Chlúdódh an chatagóir seo bainistiú ar fhaisnéis má bhíonn taifead coiriúil nó taifead coiriúil óige ag scoláire.

Nuair atá sonraí dá leithéid coimeáda ag scoil, ní mór don scoil cúram ar leith a ghlacadh maidir lena bpróiseáil. Mar shampla, b’fhéidir go mbeidh ar Threoirchomhairleoir fostóir ionchasach a chur ar an eolas faoi riocht sláinte, taifead coiriúil nó cleamhnú reiligiúnach scoláire. Tá sé seo ceadaithe, ar ndóigh, ach díreach a fhad is atá sé ábhartha do chúinsí an ról nó an tsocrúcháin oibre.

Carachtair a shannaítear sa Reachtaíocht

Ainmníonn na hAchtanna trí phríomhcharachtar maidir le bainistiú sonraí pearsanta:

- An **tÁbhar Sonraí** – an duine beo lena mbaineann na sonraí. Don chuid is mó, baileoidh an Treoirchomhairleoir sonraí ar na scoláirí a mbeidh sé nó sí ag soláthar treoirchomhairle dóibh, ach beidh sonraí teagmhála acu freisin d’fhostóirí agus do dhaoine eile a thacaíonn lena ngníomhaíochtaí comhairle;
- An **Rialaitheoir Sonraí** – an eagraíocht atá freagrach as na sonraí a bhailiú, a phróiseáil agus a stóráil – i gcomhthéacs na cáipéise seo, is í an scoil ar a bhfreastalaíonn an scoláire an Rialaitheoir Sonraí. Nuair atá an Treoirchomhairleoir fostaithe ag an scoil, ní mór dóibh cloí le polasaí na scoile um chosaint sonraí (ag glacadh leis go bhfuil ceann acu) agus a dualgais um chosaint sonraí, laistigh de théarmaí a gconratha fostaíochta.
- An **Próiseálaí Sonraí** – aon eagraíocht trú páirtí a dtugann an scoil conradh dóibh, d’fhonn tasc nó feidhm ar leith a dhéanamh ina bpróiseáiltear sonraí pearsanta (m.sh. soláthróir seirbhíse speisialta, Treoirchomhairleoir féinfhostaithe, srl.). Ó tharla nach mbíonn conradh fostaíochta ann i gcúinsí dá leithéid, éilíonn an dlí go mbeidh socrú conartha foirmiúil i bhfeidhm idir an scoil (mar Rialaitheoir Sonraí) agus an Treoirchomhairleoir féinfhostaithe sula roinnfear aon sonraí pearsanta. Ní mór don chonradh tagairt ar leith a

dhéanamh do na dualgais um bhainistiú sonraí a bhaineann le ról an Treoirchomhairleora. Nuair atá conradh cuí do Phróiseálaí Sonraí i bhfeidhm, leathnaíonn dualgais ar bith atá ag an Rialaitheoir Sonraí um chosaint sonraí go dtí an Próiseálaí Sonraí ar feadh thréimhse an chonartha.

Mar Rialaitheoir Sonraí, tá an scoil freagrach go príomha as sonraí a scoláirí a bhailiú, a stóráil, a choimeád agus a nochtadh. Mar sin is í an scoil an príomh-eintiteas leana mbaineann na dualgais um Chosaint Sonraí. Mar sin féin, a luaithe agus a bhíonn sé nó sí gafa le scoil nó fostaithe ag scoil, bíonn na dualgais chéanna um bhainistiú sonraí ar an Treoirchomhairleoir.

Moladh: Ba chóir don Treoirchomhairleoir cur síos gairid a ullmhú a mhíníonn an chúis atá acu le sonraí pearsanta scoláire a bhailiú. D'fhéadfadh sé seo tagairt a áireamh don scoil lena bhfuil siad ag obair, réimse na sonraí a bheidh de dhíth orthu, agus an scéal gur féidir leo na sonraí a chomhroinnt le fostóirí, le fostóirí ionchasacha agus le heagraíochtaí eile ar son a scoláirí.

Molaimid freisin go dtabharfaidh an Treoirchomhairleoir an míniú seo do na scoláirí lena n-oibríonn siad, agus freisin do thuismitheoirí agus/nó caomhnóirí na scoláirí.

Ní sholáthraíonn an reachtaíocht um Chosaint Sonraí teimpléad do chur síos dá leithéid, ach tá imlíne san aguisín leis an alt seo a thugann roinnt moltaí maidir le forálacha le háireamh sa chonradh.

Na Rialacha um Chosaint Sonraí

Mar Rialaitheoir Sonraí, ní mór do bhainistíocht na scoile agus a foireann uile cloí leis an ocht riail um chosaint sonraí atá leagtha síos sa reachtaíocht.

Nuair atá an Treoirchomhairleoir ina f(h)ostaí ag an scoil, ní mór dóibh go príomha cloí le polasaithe na scoile. Níos déanaí san alt seo, féachfaimid ar na dualgais tríd páirtí áit a bhfuil an Treoirchomhairleoir ina t(h)rú páirtí féinhostaithe, ag obair don scoil faoi chonradh.

1. Ní mór na sonraí a fháil go **cóir cothrom**, nuair is féidir le toil agus feasacht an Ábhair Sonraí, agus mar is cuí, a dtuismitheoirí nó a gcaomhnóirí.
 - a. **Moladh:** Mura bhfuil ceann ag an scoil cheana, molaimid don scoil Polasaí um Chosaint Sonraí a dhréachtadh a thugann cur síos ar thiomantas na scoile do shonraí pearsanta a fháil, a choimeád, a phróiseáil agus a stóráil faoi réir na reachtaíochta. Féach Aguisín I den alt seo le haghaidh moltaí ar ábhar an Pholasaí um Chosaint Sonraí.
 - b. **Moladh:** Ós rud é go bhfuil tromlach na scoláirí lena bhfuil an Treoirchomhairleoir ag obair faoi bhun 18 mbliana d'aois, ba chóir don scoile cumarsáid a dhéanamh lena dtuismitheoirí nó lena gcaomhnóirí ag tús gach scoilbhliana, ag míniú an scéil go ndéanfar sonraí na scoláirí a fháil agus a phróiseáil do roinnt cúiseanna, ag teacht le gníomhaíochtaí na scoile.

- c. **Moladh:** Ba chóir don Treoirchomhairleoir a mhíniú go soiléir, do scoláirí agus freisin dá tuismitheoirí nó dá gcaomhnóirí, go ndéanfar a sonraí pearsanta a ghabháil le linn obair an Treoirchomhairleora leo, go mb'fhéidir go mbeidh ar an Treoirchomhairleoir a sonraí a nochtadh chuig daoine eile, agus go gcoimeádfar na sonraí a choimeád faoi réir reachtaíocht na hÉireann um Chosaint Sonraí.
2. Ní féidir na sonraí a fháil **ach amháin le haghaidh críche sonraithe amháin nó níos mó** – ní mór don Rialaitheoir Sonraí a bheith in ann cúis a thabhairt leis na sonraí a fháil, a stóráil, a phróiseáil agus a úsáid.
- a. **Moladh:** Déan machnamh ar na cúiseanna éagsúla go mbíonn gá ag scoil le sonraí scoláirí, agus an tacar is lú de shonraí atá de dhíth chun na cúiseanna sin a shásamh. Ansin ba chóir don scoil gabháil na sonraí pearsanta a theorannú don tacar sonraí seo. Ba chóir d'fhoireann na scoile diúltú don chathú le sonraí pearsanta breise a bhailiú – uimhreacha fóin póca, seolta r-phoist srl., ach amháin má tá na sonraí de dhíth go sainsiúil.
3. Ní mór próiseáil na sonraí a bheith **i gcomhréir** leis an gcúis nó na cúiseanna ar leith. Ní mór don Treoirchomhairleoir próiseáil na sonraí pearsanta a theorannú don chúis nó na cúiseanna lena bhfuarthas na sonraí.
4. Ní mór na sonraí a choimeád **sábháilte agus slán i gcónaí le linn próiseála**, ag baint úsáid mar is cuí as an teicneolaíocht atá ar fáil – baineann sé seo go cothrom le sonraí lámhe agus le sonraí uathoibríthe araon. Tá dualgas cúraim ar an scoil a chinntiú go ndéantar na sonraí atá bailithe a choimeád sábháilte agus slán a fhad is a choinnítear iad. Ba chóir don scoil a mheabhrú go bhfuil rúndacht ar leith leis na nótaí a ghlactar le linn seisiún teorach, agus go mb'fhéidir gur Sonraí Pearsanta Íogaire (mar atá sainmhínithe thuas) a bheidh iontu. Mar sin, tá siad i dteideal leibhéal breise de chúram agus de chosaint a fháil faoin reachtaíocht.

Bíonn an chontúirt ann go minic go mbeadh cathú ar an bhfoireann neamhaird a thabhairt ar an slándáil, ar son na caothúlachta – m.sh. ag ligean don fhoireann ar fad taifid scoláirí a rochtain, nó cianrochtain ar líonra na scoile a thabhairt don fhoireann, le go mbeidh siad in ann obair ón bhaile nó lasmuigh de ghnáthuaireanta scoile. Cé go bhféadfadh réitigh mar sin próiseáil níos éifeachtaí ar shonraí a éascú, cuireann siad leis an gcontúirt go gcaillfear sonraí, go scaoilfear sonraí nó go ndéanfar rochtain mhíchuí nó neamhúdairithe ar thaifid scoláirí.

- a. **Moladh:** Mura bhfuil ceann ag an scoil cheana, molaimid polasaí a thabhairt isteach le criptiú a dhéanamh ar an treallamh ríomhaireachta soghluaiste agus stórála sonraí uile (eochracha USB, tiomántáin sheachtracha, fóin chliste, ríomhairí glúine, srl.).
- b. **Moladh:** Ba chóir rochtain ar thaifid lámhe agus leictreonacha a bheith teoranta go dian, agus níor chóir go mbeadh in ann na sonraí seo a fheiceáil nó a leasú ach iad siúd le riachtanas nó údarás ar leith.

- c. **Moladh:** Go hídéalach, ba chóir don scoil sonraí scoláirí a stóráil go lárnach sa chaoi is gur féidir rochtain a theorannú agus a húsáid a rialú. Arís, baineann sé seo go cothrom le taifid láimhe agus leictreonacha araon.
5. Ní mór na sonraí a choinneáil chomh **beacht agus cothrom le dáta** agus is gá ag an scoil agus a foireann. Gan amhras, is chun leas na scoile féin é a chinntiú go bhfuil a sonraí cothrom le dáta agus cruinn, d'fhonn a bheith ábalta an tacaíocht agus an chomhairle is fearr a sholáthar do scoláirí ina gcúram.
- a. **Moladh:** Má tá sonraí á gcoimeád ag an scoil thar thréimhse de roinnt blianta, ba chóir do bhainistíocht na scoile meicníocht éigin a thabhairt isteach chun a chinntiú go ndéantar na sonraí a sheiceáil go rialta do chruinneas agus cúrsaíocht, agus go ndéantar iad a nuashonrú mar is cuí a luaithe agus a fhaigheann an scoil fógra faoi leasuithe.
- b. **Nóta:** Tá sé de cheart ag gach Ábhar Sonraí, faoin reachtaíocht, ceartú a lorg ar aon sonraí míchruinne a bhaineann leo a d'fhéadfadh an scoil a choimeád.
6. Ba chóir próiseáil agus nochtadh ar shonraí pearsanta a bheith **leordhóthanach agus ábhartha agus gan a bheith iomarcach**, bunaithe ar an gcúis/na cúiseanna ar leith;
- a. **Moladh:** Le linn obair an Treoirchomhairleora leis na scoláirí, beifear ag súil go nochtóidh siad a gcuid eolais d'eagraíochtaí eile, m.sh. fostóirí ionchasacha, sannuithe thaithí oibre, srl. Níor chóir don Treoirchomhairleoir ach an méid íosta de sonraí scoláirí atá de dhíth ag na páirtithe seo, d'fhonn a ndualgais i leith a scoláirí a chomhlíonadh.
- b. **Moladh:** Faoi Achtanna na hÉireann um Chosaint Sonraí, níl aon cheart as féin ag eagraíochtaí nó ag tuismitheoirí ar rochtain ar shonraí maidir leis na scoláirí. Tá bainistiú na dtáifead scoile agus scoláire á rialú ag réimse de reachtaíocht Éireannach. Ba chóir é seo a choinneáil san áireamh nuair atá machnamh á dhéanamh ar iarratais ar chomhroinnt sonraí, nochtadh, sonraí scoláire a fháil, srl. Mar atá le heagraíocht ar bith eile, ba chóir don scoil a bheith ar an eolas faoi na hoibleagáidí dlíthiúla atá ábhartha dá mbainistiú ar shonraí pearsanta, agus féachaint le cloí leis na hoibleagáidí sin.
- c. **Moladh:** Ba chóir aon iarratas ar rochtain ar shonraí pearsanta scoláire a mheas ar a fhiúntas, agus molaimid don scoil a éileamh go gcuirfear aon iarratas ar fhaisnéis phearsanta faoi scoláire a chur i scríbhinn, le míniú soiléir ar an mbunús leis an iarratas, agus ba chóir é a mheas ag bainistíocht na scoile sula dtógfar cinneadh maidir le freagra.
7. Níor chóir sonraí pearsanta a choimeád **ach chomh fada agus is gá**, de ghnáth á chinneadh ag an gcúis shainiúil atá luaite i (2) thuas, chomh maith le hoibleagáidí faoi reachtaíocht na hÉireann. Leagann an reachtaíocht reatha amach réimse d'oibleagáidí coimeáda a gcaithfidh an scoile a bheith eolach

fúthu, agus ní mór formhór na dtaifead a bhaineann le seirbhísí scoláirí a choimeád ar feadh seacht mbliana ar a laghad i ndiaidh don scoláire an scoil a fhágáil. Baineann an riail seo go cothrom le sonraí a choimeádtar i bhformáidí uathoibríthe (ar ríomhaire) agus láimhse (taifid páipéir) araon.

- a. **Moladh:** Níor chóir don scoil sonraí scoláire a choimeád ach ar feadh na tréimhse ina dtugann an scoil seirbhísí treorach don scoláire sin móide seacht mbliana. Ina dhiaidh sin, ba chóir taifid agus comhfhreagrú scoláirí a laghdú go dtí an méid is lú agus is gá don scoil a choimeád dá taifid stairiúla. Mar atá leagtha amach i (4) thuas, ba chóir na sonraí seo a stóráil i suíomh slán.
- b. **Moladh:** B'fhearr an méid sonraí scoláire agus is féidir a dhéanamh anaithnid, agus aon chóipeanna nach gá a scríos.

8. Ní mór **cóip dá sonraí pearsanta** a chur ar fáil don Ábhar Sonraí ar iarratas.

- a. **Moladh:** Ní mór d'fhoireann na scoile a chinntiú go gcoimeádtar sonraí scoláirí ar bhealach éifeachtúil agus in-aisghafa. Nuair a fhaightear iarratas rochtana atá bailí, ní mór don scoil a bheith ábalta freagairt ar bhealach tráthúil, ach trátha nach déanaí ná 40 lá féilire ón dáta ar a fhaightear an t-iarratas.

Dualgais an Treoirchomhairleora féinhostaithe

Baineann an t-ocht riail atá luaite thuas go príomha leis an scoil mar Rialaitheoir Sonraí. Ní mór d'fhostaithe na scoile freisin cloí leis na hoibleagáidí atá leagtha síos ag an reachtaíocht. Nuair nach bhfuil Treoirchomhairleoir ina f(h)ostaí ag an scoil, ach gafa ar chonradh do thréimhse ama shocraithe, athraíonn an oibleagáid seo beagán. Mar eintiteas dlíthiúil scartha, is Rialaitheoir Sonraí é/í an Treoirchomhairleoir ina gceart féin, le hoibleagáidí díreacha faoin reachtaíocht. Mar chonraitheoir, ní mór dóibh conradh foirmiúil a bheith i bhfeidhm acu leis an scoil sular féidir leo sonraí pearsanta scoláirí na scoile a phróiseáil.

Cé go n-éilíonn an reachtaíocht um Chosaint Sonraí go mbeidh an conradh seo i bhfeidhm, níl aon soláthar ann laistigh den reachtaíocht a leagann amach ábhar nó struchtúr an chonartha.

Glactar leis go ginearálta gur chóir go ndéanfaidh conradh an Phróiseálaí Sonraí, comhaontaithe idir an Rialaitheoir agus ab Próiseálaí, scóip agus raon na ngníomhaíochtaí a leagan amach a bhfuiltear ag súil go ndéanfaidh an Treoirchomhairleoir iad i bhfeidhmiú a c(h)uid dualgas sa scoil. Tá sé ríthábhachtach go ndéanfaidh an conraitheoir a próiseáil ar sonraí scoláirí as sin amach a shrianadh do na téarmaí atá leagtha síos sa chonradh. Dá ndéanfaí a mhalairt (sonraí a phróiseáil ar bhealach nach bhfuil ceadaithe sa chonradh) bheadh an chontúirt ann go ndéanfaí sárú ar an gconradh, chomh maith le sárú ar an reachtaíocht um Chosaint Sonraí.

Ceartha an Ábhair Sonraí

Beag beann ar aois, tá cearta áirithe ag an Ábhar Sonraí faoin reachtaíocht, lena n-áirítear atá luaithe thuas díreach – an ceart do rochtain ar chóip d’aon sonraí a bhaineann leo, atá á gcoimeád ag an Rialaitheoir Sonraí nó ag an bPróiseálaí Sonraí.

Chun cóip dá sonraí a lorg, ní mór don Ábhar Sonraí iarratas scríofa a chur isteach, ag soláthar a dhóthain eolais, agus táille uasta €6.35 a íoc. Tá neart eagraíochtaí ann nach ngearrann an táille seo, fiú, agus is faoi lánrogha an Rialaitheora Sonraí atá an cinneadh leis an táille seo a ghearradh.

Ní mór don Rialaitheoir Sonraí costas ar bith eile a bhaineann leis na sonraí a aimsiú, a chóipeáil, a phacáistiú agus a chur sa phost a íoc.

Baineann an oibleagáid le sonraí láimhe agus leictreonacha araon. Nuair a fhaightear iarratas bailí, ní mór don scoil freagairt a luaithe agus is féidir ach, ar aon nós, laistigh de 40 lá féilire ón uair a fhaightear an t-iarratas.

Polasaithe um Bhainistiú Sonraí

Moladh: Mura bhfuil siad ag scoil cheana féin, ba chóir do bhainistíocht scoile a chinntiú go bhfuil na nithe seo ag an scoil, ar a laghad:

- Polasaí um Chosaint Sonraí
- Polasaí um Choimeád Sonraí foilsithe ar a suíomh gréasáin nó ina lámhleabhar
- Polasaí um Choimeád agus Scrios Sonraí, agus
- Nós Imeachta um Iarratas Ábhair ar Rochtain.

Tugtar cur síos ar Threoirlínte don Pholasaí um Chosaint Sonraí in Aguisín I ag deireadh an ailt seo.

Tugann an Polasaí um Choimeád Sonraí cur síos ar cé chomh fada agus a choimeádtar sonraí pearsanta áirithe, agus ba chóir go dtabharfadh Polasaí um Scrios Sonraí ag gabháil leis cur síos ar an gcaoi ina scriosta catagóirí éagsúla nuair nach bhfuil siad ag teastáil a thuilleadh.

Leagann píosaí éagsúla reachtaíochta amach an sceideal coimeádta atá riachtanach do shonraí, m.sh. an reachtaíocht Oideachais do thaifid scoláirí, CVanna, cáilíochtaí, torthaí scrúduithe, srl.

Ba chóir go dtabharfadh an Nós Imeachta um Iarratas Ábhair ar Rochtain cur síos do bhainistíocht agus d’fhoireann na scoile ar an gcur chuige le glacadh le freagracht ar iarratas a dhéanann Ábhar Sonraí ar chóip dá sonraí pearsanta (sonraí an Ábhair). Is í aidhm an Nós Imeachta ná a chinntiú go mbíonn an próiseas is éifeachtaí agus is féidir ann chun sonraí a bhailiú agus chun freagra atá comhlíontach, cuimsitheach agus tráthúil a ullmhú don Ábhar Sonraí.

Cumhachtaí an Choimisinéara Cosanta Sonraí

Is í Oifig an Choimisinéara Cosanta Sonraí an phríomhchumhacht forfheidhmithe don reachtaíocht seo, agus cuireann Oifig an Choimisinéara seirbhís luachmhar eolais phoiblí ar fáil trína suíomh gréasáin ag <http://www.DataProtection.ie>.

Tá Oifig an Choimisinéara lonnaithe i gCúil an tSúdaire, Co. Laoise, agus is í Helen Dixon an Coimisinéir faoi láthair, a ghlac an ról i nDeireadh Fómhair na bliana 2014. Tá téarma oifige cúig bliana ann.

Má tá aighneas ann faoi phróiseáil sonraí pearsanta, de ghnáth déanann Oifig an Choimisinéara iarracht réiteach cairdiúil a idirbheartú idir Ábhar Sonraí agus Rialaitheoir nó Próiseálaí Sonraí. Mar sin féin, má mhothaíonn sé go bhfuil cur chuige níos láidre de dhíth ar an gcás, is féidir lena Oifig ordú foirmiúil a eisiúint ag éileamh athruithe áirithe ar próiseáil sonraí go dtí go gceartófar nósanna imeachta nó go dtí go bhfuil an Rialaitheoir nó an Próiseálaí comhlíontach go hiomlán leis an reachtaíocht.

Tá cionta faoi reachtaíocht na hÉireann inphionóis ag fíneálacha suas le €3,000 in aghaidh an chiona d'ionchúiseamh achomair (aonair nó le tromchúiseach íseal) agus suas le €5,000 in aghaidh an chiona áit a n-áiríonn an sárú úsáid a bhaint as meáin leictreonacha, ar nós r-phoist gan iarraidh, téacsáil nó glaonna mídhleathacha chuig fón póca dhuine.

Aistriú Sonraí Pearsanta thar lear

Go hídéalach, ba chóir sonraí pearsanta scoláirí a phróiseáil agus a stóráil laistigh den dlínse, ach beidh an chosaint chéanna acu áit ar bith san 28 ballstát den AE, agus líon teoranta de thíortha eile a mheasann an AE iad a bheith 'sábháilte' i dtéarmaí bainistíochta sonraí.

Más gá na sonraí a sheoladh lasmuigh den dlínse seo, ní mór don scoil agus a foireann bearta a ghlacadh lena chinntiú go gcuirfear leibhéal imleor cosanta ar fáil do na sonraí agus iad faoi bhealach agus ag a gceann scríbe, sula seolfar na sonraí.

Conclúid

Ba chóir breathnú ar reachtaíocht na hÉireann um Chosaint Sonraí reachtaíocht mar rud a éascaíonn dea-riarachán scoile agus oifige, murab ionann agus bac a chur air. Trí na Rialacha a chomhlíonadh, beidh tuiscint níos fearr agus an scoil agus ag foireann na scoile ar an eolas a choimeádann siad agus a phróiseálann siad, cruinneas agus cáilíocht na sonraí, cén áit agus cá fhad a stóráiltear iad, agus conas agus cé aige a úsáidtear iad.

Mar thoradh air sin, beidh na cinntí a dhéanfar ar bhunús faisnéise pearsanta dá leithéid de cháilíocht níos fearr, níos ábhartha, níos iomchuí agus níos mó chun tairbhe an scoláire lena mbaineann na sonraí pearsanta.

Tuilleadh Eolais

Is féidir reachtaíocht na hÉireann um Chosaint Sonraí a fheiceáil ar shuíomh gréasáin Oifig an Choimisinéara Cosanta Sonraí na hÉireann ag www.DataProtection.ie.

Tugann Cumann na nOifigeach Cosanta Sonraí comhairle agus léargas luachmhar ar na dúshláin phraiticiúla a bhíonn roimh bhainisteoirí agus úsáideoirí sonraí (www.DPO.ie).

Beathaisnéis – Hugh Jones

Speisialtóir um Chosaint Sonraí is ea Hugh Jones, agus é ina bhunaitheoir agus stiúrthóir ar Sytorus (www.sytorus.com), sainchomhairleoireacht mhór Éireannach um bhainistiú sonraí.

Is féidir teagmháil a dhéanamh le Hugh ag Hugh.Jones@Sytorus.com.

Cuireann Hugh oiliúint ar fáil, soláthraíonn sé seirbhísí comhairle gairmiúla agus is cainteoir rialta é ag ócáidí um Phríobháideacht agus um Bhainistiú Sonraí in Éirinn agus thar lear.

Mar chleachtóir deimhnithe um Chosaint Sonraí agus sainchomhairleoir cleachtaithe um bhainistiú tionscadail, tacaíonn Hugh le heagraíochtaí atá ag iarraidh comhlíonadh a bhaint amach agus a chothabháil le reachtaíocht na hÉireann agus na hEorpa.

Éascaíonn sé tionscadáil chun polasaithe agus nósanna imeachta a dhearadh agus a chur i bhfeidhm maidir le príobháideacht sonraí, cáilíocht sonraí agus coimeád taifead, agus cuireann sé iniúchtaí láithreáin agus meastóireachtaí próisis rialta ar bun ar son a chliant.

Aguisín I - Treoirínite do Pholasaí um Chosaint Sonraí

Cé nach gcuireann reachtaíocht na hÉireann um Chosaint Sonraí tacar ar bith saintreorach ar fáil do Pholasaí foirmiúil, is féidir tátal a bhaint as gur chóir go mbeadh na nithe seo a leanas i bPolasaí eagraíochta (níl ord ar leith tosaíochta leo seo):

- Aitheantas soiléir ar an Eagraíocht féin, lena n-áirítear a seoladh cláraithe
- Cur síos ar chatagóir nó catagóirí na sonraí pearsanta atá de dhíth ar an eagraíocht dá hoibríochtaí ó lá go lá
- An chúis nó na cúiseanna go bhfuil sonraí dá leithéid de dhíth ar an eagraíocht
- Cur síos ar na cúinsí inar féidir leis an eagraíocht soláthróir tríú páirtí a fhostú chun sonraí pearsanta a phróiseáil ar a son
- Deimhniú go bhfuil an eagraíocht eolach faoina hoibleagáidí faoin reachtaíocht um Chosaint Sonraí, agus go bhfuil sí tiomanta le cloí leis na hoibleagáidí sin
- Sonraí teagmhála trínar féidir le hÁbhar Sonraí aon bhuarthaí um bhainistiú sonraí a clárú leis an eagraíocht.